

Sovjetski poslanik v Parizu odstavljen

— na zahtevo Francije

Novi dogodki v razmerju med Francijo in Sovjeti

Pariz, 27. mara. m. Iz Moskve poroajo, da je namestnik francoskega poslanika v Moskvi Paillard sporoil sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve Molotovu, da smatra francoska vlada brzjavko, katero je poslal sovjetski poslanik v Parizu Surič Staljinu ob sklenitvi sovjetsko-francoskega miru, za vmešavanje v francoske notranje stvari. Razen tega smatra francoska vlada nekatere izraze v tej brzjavki za prestopke proti dobrih odnosom med Francijo in Sovjeti. Surič je v brzjavki izrazil radost zaradi zmagovitosti sovjetskega oroaja na Frontu, kar je Sovjetska Rusija s tem prekrila vse nahte Anglije in Francije, ki sta hoteli razširiti svetovni pokolj na evropski sever. Dalje oznamuje Surič Anglijo in Francijo kot vojna hujskaa. Zaradi tega ne more francoska

vlada Suriča ve smatrati za oloeka na svojem mestu. V zvezi s to zahtevo je Molotov izroil Paillardu 26. mara naslednji odgovor:

1. Vlada SSSR ne vidi razloga, zakaj bi francoska vlada ne mogla smatrati Suriča za personno grato zavoljo brzjavke, ko pa v brzjavki Francija ali francoska vlada sploh ni imenovana.

2. V kolikor francoska vlada postavlja uradno vpraanje o zaupanju do Suriča, pa vlada Rusije sporoa, da razreuje veleposlanika v Parizu Suriča kot diplomatskega zastopnika Rusije v Parizu.

Z odstranitvijo Suriča je Sovjetska Rusija ostala brez poslanika v Parizu, kakor ga Francija nima v Moskvi že od zaetka sedanje vojne. Ome-

njena Suričeva brzjavka je dala samo povod, da je Francija zahtevala od Rusije njegovo odstranitev. Surič je od zaetka sedanje vojne s pomoao agentov Kominterne in lanov razpuene francoske komunistine stranke organiziral obseono volunsko, revolucionarno in sabotažno akcijo, katere namen je bil oslbiti Francijo v sedanji vojni, s imer bi se okoristila Nemija. Zato se je poslanik onemogil.

Dejstvo, da je Rusija Suriča odpoklicala, razlaga današnji angleški in francoski tisk v dveh smislih: ta dogodek lahko pomeni novo poslabanje razmerja med Francijo in Sovjeti ter popolno ustavitev diplomatskih odnosov med obema državama ali pa je znamenje, da Sovjeti ne marajo popolnoma pretrgati s Francijo in so zato ustregli zahtevi po odstranitvi tega poslanika.

Vesti 27. mara

V Rim je dopotoval posebni odposlanec angleške vlade, Layfair, da se bo z italijansko vlado pogajal o preskrbi Italije z angleškim premogom, katerega naj bi Italija plaevala z izdelki svoje teake industrije. Pogajanja so se pred nedavnim ustavila, a jih bodo zdaj obnovili.

Predsednik Združenih držav, Roosevelt, je sklenil objaviti poroilo o uspehih Wellesovega obiska v Evropi šele tedaj, ko bo Welles dopotoval v Ameriko.

Na vierašnji seji ameriškega vrhovnega obrambnega sveta so sklenili, da bo Amerika takoj zaela pošiljati Angliji in Franciji najmodernejša vojna letala, ki so bila sicer namenjena ameriški vojski. Obveljala je sodb, da ameriška vojska za letala lahko potpi, ker više koristi zahtevajo, da sta prej preskrbljeni Anglija in Francija. Tako vsaj poroa ameriški tisk.

Nemške oblasti so s posebno uredbo prepovedale peti hitlerjevske himne ter domoljubne pesmi po gostlinah. Pod prepoved spada tudi najnovejša vojna himna »Gremo nad Anglijo«. Oblasti bodo v posebnih primerih spoti dovoljevale, kdaj bodo Nemci smeli prepevati te pesmi tudi po javnih lokalih.

Norveška vlada je izdala uradno poroilo o tem, da so Angliji krili njeno nevtralnost, ker so obstreljevali neko nemško trgovsko ladjo, pa je angleška granata pri tem padla na norveška tla.

Italijanski poslanik v Egiptu je viera spet imel dolg posvet s predsednikom egiptovske vlade. Po posvetu pa je izjavil, da so neresnične vse vete o tem, da bi Italija mislila skleniti z Egiptom nenapadno pogodbo. Taka pogodba ni potrebna, ker je Italija prijateljica Egipta.

V domaie pristanišee se je vrnila najveaja in najmodernejša angleška nosilka letal »Ark Royal«, o kateri so Nemci vekrat poročali, da so jo potopili. Ladja je celih pet mesecev križarila po svetovnih morjih in so njena letala angleškim bojnim ladjam uspešno pomagala pri lovu za nemškimi trgovskimi parniki in podmornicami. Ladja je bila enkrat napadena s torpedi, drugi pa z bombami, a je Nemci niso zadel.

Italijanski minister za ljudsko kulturo Pavolini, je dal izjavo o italijanskem stališu v sedanji vojni. Pravi, da je smešno vpraanje, s kom bo la Italija. Italija bo la po polji svojih koristi, ni pa njena krivda, e tem koristim nasprotujejo vedno eni in isti. Vpraanje o vojni ali miru fašistov ne zanima. Važno je, da bo Italija iz sedanjih sprememb izšla tako, da bodo ugodno rešena vsa vpraanja, ki njo zanimajo.

Ameriški izvoz v Evropo je v februarju padel za kakih 20 milij. dol. v primeri z januarjem.

Glasilo sv. Stolice »Osservatore Romano« ugotavlja v enem svojih zadnjih lanokov, da se zamisli papea Pija XII. in predsednika Roosevelta o bodoonosti sveta ujemajo.

Prvi vlaki z nemškim premogom so viera dopeli eez Brenner v Italijo, in sicer iz Mannheim. Pot iz Mannheimja in nazaj traja dober teden dni.

Veje številu angleških bojnih ladij in podmornic, skuša zapreti prehod med Švedsko in Dansko koder plovejo v Nemijo parniki, ki vozijo iz severne Norveke ob obreju železno rudo. Angleški tisk poroa, da bo Anglija za vsako ceno prepreila Nemiji dovoz skandinavskega železa po morju. Poveljstvo nemške mornarice je zaradi tega dalo vsem nemškim parnikom zapoved, naj se takoj zateejo v najbliža pristaniša.

O nalogah angleške in francoske vojske na Bližnjem vzhodu je njen poveljnik general Weygand izjavil tole: »Jaz sem gasilec, ki je pripravljen teiti tja, kjer se bo pokazal ogenj.«

O hudih eksplozijah v utrdah nemške Siegfriedove rte poroajo iz Luksemburga. Zdi se, da je zletelo v zrak ve velikih skladiš streliva.

Trije Nemci so se viera vozili s oolnom po Renu blizu Strasbourga. Na oolnu so imeli velike napise, s katerimi so zmerjali Anglijo. Angleški vojaki, ki so stražili v francoskih postojankah, so s puškami postrelili vse tri.

Nemška vlada je poslala ameriški vladi spomenico, v kateri dolži Anglijo in Francijo, da namerava zaeti z letalskimi napadi proti nezavarovanim nemškim mestom. Ameriški in angleški tisk pravi, da je ta spomenica samo opraviilo za podobne nemške letalske nahte, eprav je Nemija svojeasno obljubila predsedniku Rooseveltu, da njeno letalstvo ne bo pobijalo civilnega prebivalstva.

Hrvaške delavske organizacije odločno zahtevajo likvidacijo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Za hrvaško banovino naj bi se ustanovil nov nosilec socialnega zavarovanja, ki bi se imenoval »Osrednja blagajna«. Ta nova ustanova za hrvaško banovino bi po hrvaškem predlogu pobrala dobro tretjino vsega premoenja in terjatve Suzorja, ker je na Hrvaškem pač tretjina vseh zavarovancev. Tako bi Hrvatje dobili po njihovih predlogih iz blagajne Suzorja 360 milijonov dinarjev gotovine in vrednostnih papirjev in 244 milijonov dinarjev bi prevzeli dolga. Za podlogo bi se vzelo poslovanje Suzorja v zadnjih dveh letih v letošnjem letu. Po hrvaškem kljuu bi vsakemu samostojnemu deležniku odpadlo tioto imetje socialnega zavarovanja, ki se nahaja na njegovem ozemlju. Tako bi na primer nosilec zavarovanja na Slovenskem po tem predlogu dobil vse imetje na olovenskem ozemlju, vse terjatve iz posojil proti dolžnikom, ki se na tem ozemlju nahajajo, itd. Obenem pa vodijo hrvaški zasebni namešeni akcijo, da se posebej izpelje bolniško zavarovanje zasebnih namešencev, katerih je samo na Hrvaškem okrog 26.000. Nosilec skupnega namešenskega zavarovanja naj bi bil »Merkur« ali pa hrvaški Pokojninski zavod.

Razlaga o obisku madžarskega min. predsednika v Rimu:

Madžarska želi novih zagotovil o italijanski pomoči

Rim, 27. mara. o. O obisku predsednika madžarske vlade v Italiji, je bilo snoi izdano prvo uradno poroilo, ki pravi:

Predsednik madžarske vlade grof Teleky je obiskal noej Mussolinija. Sestanku je prisostvoval grof Ciano ter madžarski poslanik baron Lilanyi. Madžarski poslanik bo pridedil jutri kosilo na ead grofa Telekyja. Kosilu bo prisostvoval grof Ciano in ve lanov italijanske vlade. Papež Pij XII. bo sprejel grofa Telekyja v etrtet dopoldne. Isti veer bo zapustil Teleky Rim.

Poluradno poroilo agencie Stefani pa pravi: Sinoi ob 18 je Mussolini v prisotnosti grofa Ciana sprejel predsednika madžarske vlade Telekyja. Razgovor je trajal skoraj dve uri. V sporoilu o tem sestanku se pravi, da je razgovor potekel v priernem tonu z ugotovitvijo, da se morajo odnosati med obema državama, ki slone na paku o priateljstvu, ki je ostal navzlic vsem dogodkom nedotaknjen, nadalje izpopolnjevati na vseh poljih. Prijateljstvo med Italijo in Madžarsko je v popolnem soglasju s sedanji odnosaji med Italijo in Nemijo ter Madžarsko kakor tudi z obstojeimi odnosaji med Italijo in Jugoslavijo. Italijanska in madžarska

vlada sta odloeni, da posebno v sedanjih razmerah vzpostavita svojo akcijo za ohranitev miru v donavski kotlini in na Balkanu.

Grof Teleky je dal rimskemu listu »Tribuna« izjavo v kateri poudarja, da ni njegovo potovanje v Italijo ni izrednega in je služilo samo izmenjavi misli o mednarodnem poloaju. Madžarska ima potrpljenje in lahko aka. Temelj njene politike je sodelovanje z Italijo. Odnosaji med Madžarsko in Jugoslavijo so dobri in se lahko še izboljšajo, ni pa treba v kratkem pričakovati podpisa kakakega sporazuma. Med Madžarsko in med novo njeno sosedo Rusijo ni prišlo do nobenega neljubega dogodka še. Njeni odnosaji so redni in korektni.

Mimo teh uradnih poroili in izjav pa trdijo, da je predsednik madžarske vlade obiskal Rim zato, da bi dobil od Italije nova zagotovila za podporo v sedanjem poloaju, ko je Madžarska stisnjena med Nemijo in Sovjeti. Ta zagotovila je dobil toda pod pogojem, da bo Madžarska uresnienje svojih zahtev proti Romuniji ter drugim državam odložila do konca sedanje vojne, ko naj bi po italijanskih nahtih prišlo do splošnega spreminjanja mej v Evropi.

Delo vodstva JRZ

Belgrad, 27. mara. m. V smislu zadnjih sklepov predsedstva JRZ je poseben odbor imel ve se, na katerih se je razgovarjal o poravnavi nesporazumov v Bosni in Hercegovini, ki so nastali, ko je del muslimanov postavil zahtevo po avtonomiji Bosne in Hercegovine. V petek bo o istem vpraanju razpravljaj banovinski odbor JRZ za drinsko banovino, ki se bo zbral v Belgradu. Te seje se bosta udeležila tudi predsednik valde in ead stranke Dragiša Cvetkovič in prvi podpredsednik stranke, predsednik senata dr. Anton Koroec, ki se bo jutri zveer vrnil v Belgrad iz Dubrovnika, kjer je prebil velikonočne praznike.

Vlada spet zbrana v Belgradu

Belgrad, 27. mara. m. Danes zjutraj se je v Belgrad vrnil podpredsednik vlade dr. Vladko Maček skupaj s trgovinskim ministrom dr. Andrejom. Tako so se v Belgradu zbrali vsi lani vlade, da bodo pripravili vse potrebno za jutrišnje sejo vlade. Jutri bo vlada razpravljala o starih dvanajstih, ki bodo stopile v veljavo 1. aprila. V petek pa bo trgovinski minister dr. Andrej odpotoval na elu veje delegacije jugoslovanskih gospodarstvenikov v Bukarešto na ustanovitev romunskojugoslovanske trgovske zbornice. V Bukarešti pripravljajo jugoslovanskim gostom veličasten sprejem.

Sporazum in federacija

Belgrad, 25. mara. m. Belgrajska javnost se še vedno bavi z zanimivim lanokom, ki ga je napisal v nedeljski »Politiki« vseučiliški prof. dr. Tasič pod naslovom »Sporazum in federacija«. V lanoku se dr. Tasič, eden znanih strokovnjakov, ki so delali za sporazum s Hrvti in ki mu je prav on dal pravno podlogo, znova zavzema za čimprejšnjo ustanovitev srbske in slovenske samoupravne enote, ki se morata ustanoviti kakor Banovina Hrvatska. V lanoku dr. Tasič med drugim poudarja, da bo ustanovitev srbske in slovenske banovine imela za posledico, da se bodo vsa loili državni posli od poslov posameznih banovin in da se pravilno in pravično sestavi vlada po odnosih nasproti posameznim pokrajinam. To bo izenaailo tudi dejansko politične sisteme ter izvedlo demokratizacijo v vsej državi.

Belgrajske vesti

Belgrad, 27. mara. m. Iz Vojvodine prihajajo poroila o velikanskih poplavih, ki jih povzroa reka Donava in ostale vojvodinske reke. V poplavljen kraj se je odpeljal viera prometni minister inž. Nikola Bešlić, davi pa se je odpeljal tja tudi gradbeni minister dr. Miha Krek.

Belgrad, 27. mara. m. Po vrnitvi predsednika glavnega odbora demokratske stranke Milana Grola v Belgrad je bila viera seja glavnega odbora demokratske stranke. Na seji so govorili o notranji politinem poloaju in o notranjih strankarskih vpraanjih.

Belgrad, 27. mara. m. Zunanji minister Cincar Marković je podpisal uredbo o besedilu prisege, katero bodo morali polagati vsi uradniki v zunanjem ministrtvu, ko bodo službo nastopili.

Angleška vlada si je za odgovor na norveški protest zaradi kršitve nevtralnosti izgovorila tri tedne odloga. Med tem časom pa njene bojne ladje ne bodo ustavile preganjanje nemških parnikov po norveških obrežnih vodah.

Bivši svetovni rekorder v teku na 800 in na 1000 metrov, dr. Peltzer, je po vesteh francoskega lista »Auto« zaprosil za švedsko državljanstvo.

Vode so začele moeno narašati na Madžarskem in v Romuniji, ker se sneg v Podonavju hitro topi.

Pri volitvah v Kanadi je navzlic hudi agitaciji nasprotnikov zmagala sedaj vladajoa liberalna stranka, ki se zavzema za odloen vojni nastop proti Nemiji. Dobila je 166 poslancev od 245.

Angleško mornariško poveljstvo je izdalo dalje poroilo od ozadjih potopa nemške kriarke Admiral v. Spee. Poroilo trdi, da so se na kriarke uprli mornarji, ki se niso hoteli ve spustiti v boj z Anglijo. Od 800 moe posadke, se jih je za boj prigrailo samo 60.

Prihodnji teden se bodo v Londonu začela važna gospodarska pogajanja med Romunijo in Anglijo. Šlo bo zlasti za veji izvoz koruze in petroleja iz Romunije.

Italijanska letalska družba Lati je do sedaj izvedla 32 uspešnih poletov v Južno Ameriko. V teh poletih je bilo prepelanih 5592 kg pošte.

Angleške vesti o nemških ponudbah balkanskim državam

London, 27. mara. o. Ves angleški tisk nadaljuje s poroili o nemškem gospodarskem in politinem pritisku na balkanske države, zlasti na Romunijo. Romunija se sicer skuša z vsemi sredstvi izogniti nemški jezi, ne more pa Nemiji prepušiti monopola nad svojim gospodarstvom. Prihod romunskega gospodarskega odposlanstva v Anglijo, je nov dokaz, da hoeejo Romuni ohraniti svojo gospodarsko neodvisnost. Nemška propaganda ši v balkanskih državah vesti, da je Hitler vsem balkanskim državam, zlasti pa Romuniji, Jugoslaviji in Madžarski, pripravljen z Rusijo in

Italijo dati poroštvo za njihove meje, toda pod pogojem, da te države odpuste iz službe vse vojaštvo, kar ga imajo zaradi varnosti pod oroajem, da bi lahko obdelale im ve zemlje za preskrbo Nemije. Razen tega pa zahteva Nemija, da morajo te države svoje gospodarstvo, zlasti poljedelstvo urediti po nemških potrebah in pod nemškim vodstvom. Ni pa treba pristavljati, da ni nobena od balkanskih držav pripravljena odreči se svoji varnosti ter se popolnoma podrediti nemški gospodarski nadoblasti.

Odločen govor novega francoskega ministrskega predsednika:

Cilj Francije je: vojskovati se!

Pariz, 27. mara. Snoi ob 20 je govoril po radiu predsednik francoske vlade in zunanji minister Paul Reynaud, ki je med drugim dejal:

Svojo vlado sem sestavil potem, ko je Daladier ustvaril toliko za nas. Francija mu ogromno dolguje. Sovražna propaganda izrablja vse take naše vladne krize in kako bi bila vesela, e bi lahko razglasila neuspeh naše demokracije. Sovražnik računa na našo notranjo razdvojenost. Kako bi bil vesel, e bi se naše vladne krize eimboj ponavljale. Tedaj bi prišla ura nemškega rajha. Toda ta nevarnost je sedaj odstranjena.

Vsa naša politika je sedaj v tem: premagati sovražnika! Ura, ki jo sedaj živimo je odloilna. Poloaj je zelo jasen in zelo preprost. Leta 1937 v marcu je Nemija zasedla Porenje, leta 1938 v marcu je Hitler zasedel Avstrijo, v marcu 1939 je vkorakal v Prago, v septembru 1939 pa je s pomoao sovjetskega izdajstva razdelil Poljsko. Isti Sovjeti so sramotno napadli Finsko.

V uri, ko to govorim, skuša Nemija z vsemi silami spraviti podse gospodarstvo vseh balkanskih držav. Velik del Evrope hoee zaslužiti samo enemu režimu. Če se to posreči, kaj bo tedaj z našo svobodo; e bi se to nadaljevalo, kaj bo tedaj s Francijo?

Zato je cilj vlade samo ta: vojskovati se! Že sedem mesecev čakamo na sovražni napad. Koliko vojska je bilo med nami in vselej se je začelo z vdorom sovražne vojske na naše ozemlje. Prvi vdor je moral biti zmerom tako silen, da je moral slediti prvi umik naše armade z meje. Toda tokrat je drugače. Sovražnik ni mogel poskušati s prvimi naskokom zlomiti našo moč, nikjer ni njegovih vojakov na naši zemlji.

Za vse to pa se moramo zahvaliti našemu ogromnemu oboroževanju. Napoleon ni po Evropi vodil nikjer ve kot 600.000 mo in ves čas napoleonskih vojn ni bilo izstreljenih ve kot milijon topovskih krogel. V svetovni vojni od leta 1914—1918 je bilo oddanih približno milijardo topovskih krogel. Toda v tej vojni bo oddanih ve milijard krogel.

Odhod švedskih prostovoljcev s Finskega

Helsinki, 27. mara. o. Maršal Mannerheim se je viera poslovil od švedskega prostovoljskega zbora, ki odhaja v domovino. Pri tej priliki je imel kratek nagovor, v katerem je dejal, da so švedski prostovoljci dokazali, da so na svetu še moje, ki verujejo v vzviene vzore in v najveje vrednote olovestva. Bratstvo nad finski in švedskim oroajem bo ojaailo zvezo med obema narodoma in ju še bolj zbližalo. Nagovor je zakljuil maršal z vzklikom: Finska ne bo nikdar propadla.

Sovjetska vojska na severu se umika v Petsamo, od koder jo bodo z ladjami odpeljali v Murmansk. Po kopnem je vrnitev nemogoča, zaradi slabih cest.

Anglija in Francija bi Sovjetom napovedali vojno

Nework, 27. mara. o. Francoski poslanik v Združenih državah grof de Saint Quentin je dal ameriškemu tisku izjavo, v kateri pravi:

»Anglija in Francija bosta Sovjetski Rusiji takoj napovedali vojno, e bi Rusija napadla katero drugo nevtralnno državo v Evropi. Mi smo pripravljeni in ne bomo čakali. Anglija in Francija sta predolgo čakali, da bi Finska prosila za pomoč. Treba je pričakovati, da bo vojna spomladi postala huja, toda ne na zahodnem bojišu.

Do danes 10 mrtvih pri ozaljski žel. nesreči

Dva Matevža Gorenc! Kdo je pravi, še ni jasno! - Promet je danes na progi normalen

Ljubljana, 27. marca. Varnostna so bila dvigalna in očiščevalna dela na progi med Ozljem in Zaluko. Da se je mogel žerjav gibati in da je mogel funkcionirati, so morali na kraju nesreče za zadnji konec žrjava, kjer so nameščeni protiuteži, ozki prostor razstreliti in progo razširiti, nato je bilo še le mogoče, da je začel žrjav dvigati razne vagonne in dele lokomotive. Pri dvigalnih delih je bilo zaposlenih 15 mehanikov, ključavničarjev in kovinarjev, ki so železje na mnogih krajih z avtogenskim žaganjem rezali, zlasti do 70 ton težko lokomotivo. Žerjavom so razdeljene dele lokomotive nalagali na poseben tovorni vagon, ki je nato dele odpeljal v zagrebško železniško delavnico, kjer popravljajo v prvi vrsti lokomotive madžarsko-nemškega tipa, kakršna je bila dvignjena lokomotiva. Ograda razbitih in prevrnjenih vagonov so odpeljali v mariborsko železniško delavnico. Vsem delavcem, mehanikom in inženjerjem, ki so vodili dvigalna dela, gre izredna pohvala, kajti delali so neprestano z malimi odmori. Pri očiščevalnih delih je bilo zaposlenih 200 železniških progovnih delavcev, ki spadajo pod novomeško progovno sekcijo. Proga je bila zasuta 30 do 35 m v dolžino in do 3,50 m v višino. Na progi so ležale velikanske skale do 8 kub. metrov.

Včeraj okoli 11 dopoldne je pasiral prvi vlak očiščeno progo med Ozljem in Zaluko. Prvi je vozil potniški vlak, ki prihaja iz Karlovca okoli 15 v Ljubljano. Danes je promet popolnoma vzpostavljen. Vlaki pa vozijo na mestu prav počasi in previdno.

Danes so začeli ponovno preiskovati teren in Kolpo vse naokrog. Utemeljena je slutnja, da morajo biti še doslej neodkriti človeške žrtve pod gruščem, ki je združen v Kolpo in najbrž pokril nekatere potnike. Potapljač je danes znova začel preiskovati reko.

Število žrtev je do danes naraslo na 10. Včeraj okoli 10 dopoldne so našli med gruščem v vodi moško truplo. Spravili so ga na suho. Pri njem so našli vojaško knjižico, ki se je glasila na ime: Matevž Gorenc, št. Janž na Dolenjskem.

Takoj se je pojavila nova zagonetka in nastalo je prav pereče vprašanje. Prve dneve po nesreči so namreč odkopali moško truplo. Ta prvi

mrtvec je imel pri sebi vojaško objavo, ki se je kratko glasila: »Matevž Gorenc in drug«. Tega prvega Matevža Gorenc so po končanih komisijoniranih poslih pokopali na ozaljskem pokopališču. Kdo je sedaj pravi Matevž Gorenc? Ali pokopani ali včeraj odkopani? Najbrž je pravi Matevž Gorenc včerajšnji, ker so pri njem našli važnejši in pravilnejši dokument. Podana je možnost, da sta se na vojaško objavo vozila dva moška, ki sta potovala skupno do iste postaje! Zadevo bo pač končno pojasnila pristojna vojaška komanda!

Okoli 15 včeraj so potegnili iz Kolpe 10. železsko žrtev. Pri mrtvci so našli uro, listino in listič, glaseč se na ime: Fran Školar, rojen 31. maja 1881, doma iz št. Vida nad Ljubljano. Bil je po poklicu delavec. Odnegli so ga v mrtvašnico na ozaljskem pokopališču, kjer bo danes pokopan. Tako se je prvotno poročilo glasil, došlo iz Ozalja v Ljubljano na železniško upravo.

Obrnili smo se telefonično na županstvo občine št. Vid nad Ljubljano in smo prejeli naslednja pojasnila:

Mrtvec se pravilno piše: Ivan Školar, rojen 31. maja 1881 v Koprivi pri Gorici, kamor je tudi pristojen. Dolga leta je bival v občini kot primorski begunc, zaposlen je bil več let v škofskih zavodih kot delavec. Kakor je predpisano za izselence, je moral Školar imeti seboj potno izkaznico, ki mu jo je županstvo izstavilo. Školar je zapustil št. Vid pred 2 letoma in se ni več oglašil. Kod je hodil, je županstvu neznan.

Kakor smo že omenili, je utemeljena domneva, da je še več mrtvih, kot jih je do danes našli. Tako so še pogrešane naslednje osebe: Bara Brunska, služkinja iz Karlovca, Ivan Belić iz Karlovca, Jože Pelik, trgovski pomočnik iz Črnomlja, Rafael Ralej, sluga iz Karlovca, Marjan Gorišek, gojenec pomorske akademije iz Bakra doma iz Tržiča, Anton Rupena iz Mirne peči, Miha Sentič iz Rosalnice, za tem 2 gozdna delavca iz Jezerana in 7 žena, doma iz Vivodine pri Karlovcu. Pogrešajo torej še 16 oseb, katerih usoda je neznan. Mrtvih bi bilo 24 oseb?

Prvotno je bilo javljeno, da so postale žrtve ozaljske nesreče delavke, 35 po številu, ki so se peljale na sezonsko delo v Zakani. Druge vse so se javile, pogrešajo od teh 7 delavk.

Ljubljana od včeraj do danes

Prazniki so v kraju, spet je za nami termin, ki smo ga pričakovali z veseljem in se nanj pripravljali z radostjo. Zdaj se oziramo že za binkoštnimi prazniki, ki bodo letos zelo zgodaj. Letošnji velikonočni prazniki so potekali ob menjajočem se vremenskem značaju. Sobotno dopoldne je bilo pusto, čemerno, deževno. Velika neelja je privedla krasno, sončno, spomladansko vreme. Veliki ponedeljek pa je bil spet siv in oblačen in od časa do časa je popoldne rosilo, tako da so ljudje ostali doma.

Včerajšnje dopoldne so se z juga valili čez nebo veliki, cunjasti oblaki, ki so napovedovali, da bomo čez dan prav gotovo dobili dež. In res ni bilo treba nanj dolgo čakati. Ko je topli južni veter, ki ga je bilo čutiti tudi pri tleh, nekoliko ponehal, je začelo prav narahlo pršiti. Škrapa je rosilo le toliko, da so se tla ovlačila, potem pa je prišel dež, ki je bil že kar poldoben naliv. Nebo se je zagnilo čez in čez z enolično sivino, daljni hriboi so se skoraj izgubili v plavkasti megli, tenka sinjasta plast se je obesila čez travnike in loge in na zeleno zemljo je udarjal gorak spomladanski dež prav do poznih večernih ur. Tedaj pa se je nebo skoraj docela ujasnilo in redke zvezde so posvetile v temo. »Nič pa v tej spremembi ni gledal znamenja, da nam bo današnji dan prinesel lepo, jasno vreme. Davi pa je kljub temu prijazen posijalo sonce, jasnice so bile videti sveže, kakor od dežja izmite, in lahki oblaki so se preganjali po nebu. Morda se bodo ti oblaki že zgostili in spoprijeli ter nam prinesli znova dežja, katerega se zdaj ne bomo še tako zlepa znebili, saj smo prav blizu aprila, in april je mesec, ko nam vsak veter prinese dež. Temperatura stalno raste, zdaj imamo že zjutraj okrog deset stopinj nad ničlo.

Kaj vse ljudje izgubljajo in pozabljajo

Zanimiv je pogled v seznam izgubljenih in najdenih predmetov, seznam, ki ga vestno sestavlja uprava ljubljanske policije. Človek kar ostri, toliko različnih predmetov najde v tem zanimivem seznamu. Tako najdemo manjše, pa tudi večje bankovce, zlate zapestne ure, zlat ovratni koljé s safirji, platinasto zapestnico z briljanti, moške zapestne ure, ženske zapestne ure, listnice z manjšimi, pa tudi z večjimi zneski, denarnice z drobižem in s »papirjem«, železniške avize (ena celo za kolo, ki je prišlo iz Pariza ter je bilo namenjeno v Budimpešto), ženske torbice, ženske in moške dežnike, ba-

jonet iz rumene kovine, poslovne knjižice, delavske knjige, prometne knjižice, evidenčne tablice, pušice, banovske kolke, dostavne knjige, zastavne listke, volnene plete, verige za pnevmatiko, nalivna peresa, svinčnike, aktivke, hranilne knjižice, knjige svilenih vzorcev, robce, blago za damске obleke, verige avtomobilskega kolesa, budilke, smučarske in navadne palice, smuči, sanke, galoše, copate, rokavice, klobuke, čepice, šale, boe, moške suknjice, moške hlače, damske in moške plašče, krila, dežne plašče, očala, fotografske aparate, nahrbtnike, kovčge, košare, zavitke, vojaške uniforme, konjske odeje, vezalke za smuči, obešalnike, vreče, risalne bloke, žepne električne svetilke, predpasnike, sablje, violine, svedra, žico itd. Posebno razločno se opaža človeška pozabljenost pri čudoviti zbirki predmetov, ki jih železničarji dobe po vagonih. Najrazličnejši so ti predmeti, in ne pride vlak, v katerem ne bi obležal kak pozabljeni predmet. Po nekatere od teh predmetov prihajajo lastniki, drugi pa obležo v svojevrstni kolekciji človeške pozabljenosti, ki prihaja vsake tri mesece na javno dražbo v stranskem poslopju na glavnem kolodvoru.

Vlak ga je pahnil in podrl

Davi je šel v službo tovarniški delavec v tobačni tovarni v Ljubljani, Ivan Kastelic. Šel je mimo železniškega prelaza tam pri Hermesu. Prav ta čas je privozil po progi vlak. Kastelic se ni zdelo vredno čakati, planil je, da bi prehitel vlak, pa je bil le premalo uren. Lokomotiva ga je pahnila v stran, da je padel in se toliko potolkel, da so ga morali spraviti v ljubljansko bolnišnico. Ne pravijo zamen, da naglica ni kaj prida in da je najpametnejše, če se človek ravna po staroslavnem, pa tolikokrat preizkušenem in za dobrega spoznanem pravilu: »Hiti počasi! Boljše je marsikdaj nekoliko počakati kakor pa pretiravati in se brez potrebe podajati v nevarnost.

V levo roko se je vsekaj kajzar iz Grosuplje na Dolenjskem, Jože Perne. Mehaniški vajenec Mrak Vinko iz Ljubljane, se je peljal z motorjem po Tržaški cesti, pa je nenadoma izgubil nad vozilom oblast. Prevrnila sta se na cesto, in Mrak je odnesel k sreči pri tem le lažje poškodbe.

V bolnišnico se je zatekel po zdravniško pomoč tudi tesar iz Ljubljane, Albin Nosan, ki ga je bil nekdo sunil z nožem v glavo. Neznani voznik je podrl delavčovo hčerko

Smrt vznemirja Craigley College

»Če ima kdo namen postaviti kakšno pripombo, ga prosim, naj to stori že zdaj, preden bom šel globlje v svojih razmisli.«

Vsi eo molčali. Tišina je motilo samo zasopljeno dihanje sira Willfrida. »Dobro... Nič nima ničesar pripomniti. — Preidimo zdaj na povod. Helderjev mi, kakor smo ugotovili, imeli resnične razloge za maščevanje nad gospodom Bernardom-Mossejem, vemo pa, da umora niso mogli opraviti. Poiščimo torej morilca drugje! Kaj vemo o bratih Mosse?«

MacPhey je s pogledom izpraševal vse navzoče drugega za drugim. »Torej, kaj vemo? Bila sta zelo bogata, ker jima je mati, ki je umrla pred nekaj leti, zapustila veliko dedščino. Ker sta bila mladoletna, nista mogla izkoristiti oporoke. Prav tako si nista mogla napisati lastne oporoke. Njuna smrt bi segla, da bi vse bogastvo pripadlo njunemu očetu...«

»Vse to sem preiskal. Povprašal sem tudi kaj je za oporoko njunega očeta. Pred kratkim je gospod Bernard-Mosse sestavljal novo oporoko, s katero zapuščala vse svoje imetje svoji drugi ženi, ženi, s katero se je bil poročil pred dvema meseci. Ta žena, ki je dvajset let mlajša od njega, naj bi bila dedinja vsega njegovega

bogastva. Toda njej to ni bilo dovolj: hotela je dobiti v roko tudi denar, ki je pripadal njegovima sinovima... Pa čeprav bi ju ubila, da bi dosegla svoj cilj!«

Gledal je v gospo Bernard-Mosse s spogledom, v katerem sta se brala jeza in prezir.

»Gospa Bernard-Mosse! Vi ste odlično igrali svojo vlogo, pa vendar ste storili nekaj napak. Najprej ste napravili napak, kar ste ubili Erika, še isto noč, ko ste prišli v Craigley. Poleg tega vas je videl mali Lucas, ko ste stopali skozi spalnico. Stori ste napak, da ste nosili krilo, šumenje vas je izdajalo, ko ste nosili Erika do njegove postelje pa do omare za perilo.«

»Toda...«

»Ne! Tu ni treba nobenega »toda!« MacPhey je še naprej trmasto gledal gospo Bernard-Mosse. Njen obraz je prebledel, bil je bolj bel kakor novo poskrobljen ovratnik.

»Prav tako ste inteligentno izpeljali tudi drugi umor. Posrečilo se vam je pridobiti naklonjenost malega Irvina. Delali ste se kakor bi se zanimali za pridoelovnje, dobili ste od gospoda Doddja dovoljenje, da sme deček odhajati iz šole pred zajtrkom. Če se ne motim, ste dečku rekli, da gospod Dodd ne dovoljuje tako zgodnjih sprehodov, in ste mu elasti pri-

poročili, naj tisto jutro, ko ste ga sklenili ubiti, odide neopaženo. Samo potrdili se niste, da bi ugotovili, če je tod blizu zares kje škorpilno gnezdo. Poleg tega se niste potrudili, da bi sami ujeli metulja...«

MacPhey se je obrnil k šefu policije. »Ta metulj, lastničar, sir Willfrid, je bil vzal iz Irvinove zbirke. Neki dijak ga je prepoznal!«

MacPhey je pokazal na svojo ranjeno ramo:

»Ne očitam vam, da ste preteklo noč streljali name! To je pač postalo potrebno! Začutili ste, da sem vas razkrinkal, pa ste mislili, da bo najboljšo, če se me iznebite. Morali pa bi boljše meriti... Čim ste me obvestili, da vam je izginil samokres, mi je takoj prišlo na misel, kaj nameravate. Sijajno ste hlinili razburjenje, ko ste videli, da sem ranjen. Igranje pa je sicer itak vaša obrt!«

»Gospod Dodd, sir Willfrid...«

Gospo Bernard-Mosse se je nazadnje povrnil dar govora. Z obupnim pogledom je gledala ravnatelj, nato pa šefa policije, kakor bi od njiju pričakovala pomoči. »Res je, bila sem igralka... Toda vse ostalo je izmislišotina! Kako naj vas prepričam? MacPhey, vi ste v zmoti... V strašni zmoti!«

V obupu je začela viti roke! »Kako morete... kako morete kaj takega misliti? Ljubim svojega moža! Saj je bil vedno tako dober z menoj! In njegova otroka...! Ali si lahko mislite, da

Emo Mehletovo iz Ljubljane. Pri padcu je do-

bila lažje poškodbe. Franceta Pančurja, delavca iz Domžal, pa je pritisnil voz ob zid tako močno, da si je Pančur zlomil levo ključnico.

Zdajje po praznikih je navalilo v ljubljansko bolnišnico toliko pomoči potrebnih, da zdravniki in pomožna bolnišnica osebje zmagujejo delo le z največjo težavo in delovno po-
žrtvovanostjo. Čez praznike se tudi tisti, ki jih kaj tare, najraje zadrže še doma, v bolnišnico gredo le tisti, ki nujno morajo, kakšni ranjenci in ponesrečenci, po praznikih pa se odpravijo vsi, ki jih zdeluje kakšna drugačna nadloga.

Zdaj je pa napočil čas tudi za zidarje

Sneg je do kraja pokopnel, vreme je postalo lepo, temperatura se je močno dvignila, vsakršno delo zunaj je spet oživel in tudi za zidarje je zdaj napočila sezona, doba, ko si bodo spet lahko služili svoj vsakdanji kruh. — Povsod v mestu so oživele nedokončane stavbe, ki so pozimi stale mrtve in zapuščene, povsod vlada zdaj vesel, bister delovni vrvež. Pa tudi v mestni okolici so oživila zidarska dela, ki so pozimi počivala. Pričetek pomladi zlasti zidar pozdravi z veselim srcem, saj mu napoveduje pričetek rednega dela in čas dnevnega zaslužka.

V mestnem gradbenem uradu imajo ob pričetku sezone dela čez glavo. Zdi se, da bodo tudi letošnji pomlad številni zasebniki vtaknili svoje prihranke v zidavo manjših poslopj, ker se jim zdi tam denar najboljši in najvarnejši naložbi.

5 počitnic se vračajo v mesto

Vsako leto se ob večjih praznikih in ob začetku ter ob koncu velikih počitnic ponavlja ista slika. Pred prazniki po naših šolah mladina nestrno pričakuje trenutka, ko bo v šolsko sobo stopil sluga z debelo knjigo, v kateri bo ravnateljeva okrožnica, ki bo oznanila pričetek in konec božičnih, velikonočnih ali velikih počitnic. Veselje zavladalo po razredih, ko profesor prebere veselo sporočilo. In ko je šolskega pouka konec, pohite dijaki na stanovanja, kjer v naglici spravijo skupaj najpotrebnejše reči in odhite z radostnimi obrazi proti kolodvoru. Noge jih kar same neso, mestnih tal skoraj ne čutijo več, v duhu so že doma. Z žarečimi očmi se poslavljajo od pustega mesta, že so pozabili na puščobo šolske sobe in na dolgočasne ure, ki so jih morali marsikdaj preživeti v šolskih klopih. Mladina je živa ter ji seveda ne gre zameriti, če v mladih letih še nima smisla za resnobo vsakdanjega življenja ter v šolskem pouku še ne gleda koristnega učenja in pripravljanja za življenje, temveč duhamorno, dolgočasno primoranost k pazljivosti in mirovanju, katero prav pogosto spremlja še strah pred »cvekom« in pred njegovimi posledicami.

Vesela pesem se zaori po železniških vozovih, ko se vlak premakne s postaje. In pri vsakem vlaku je podoben radosten vrvež, saj mladina prihaja v mestne šole iz vse dežele. In ko izstopajo na domači postaji, jih tam navadno že sprejme kateri domačin, da jim pomaga nositi kovčge do doma. Potem pa se začne vesele počitnice. To je pripovedovanje, kako strme sosedje, ko poslušajo malega »učenjaka«, ki jim je bil iz mesta prinesel cel kup učenosti in modrosti vsake vrste! Mladega modrijana sosedje celo sprašujejo, kako je kaj s politiko po širokem svetu, ali se bodo udarili Nemci in Francozi, kaj bo napravil Rus, kako bo kaj z nami, vse to ga izprašujejo, češ pri nas dobimo le časopise, ampak kakor pravijo, danes časopisi ne morejo ne ne smejo vsega napisati, kar se dogaja po svetu, ljudje pa po mestu le govore eno in drugo reč, ki ne pride do nas. Ti pa si prav gotovo slisali to in ono.

Lepe so počitnice, zlasti velikonočne, ko se polja že odevajo z zelenjem, ko je vse tako prijetno in veselo. Toda škoda, da tako naglo mi-

Mednarodni šahovski boj v Budimpešti

Budimpešta, 27. marca. m. Včeraj je bilo odigrano drugo kolo mednarodnega šahovskega turnirja v Budimpešti, katerega so Madžari priredili v počastitev svojega 70 let starega velevojvode Maroçoja. Turnirja se udeležujeta tudi bivši svetovni prvak dr. Euwe in jugoslovanski prvak dr. Vidmar. V drugem kolu je dr. Euwe igral z madžarskim prvacom Szabojem. Čeprav se je Madžar trdovratno branil, je vendar končno moral položiti orožje pred bivšim svetovnim prvacom. V drugi partiji sta se pomerila Madžara Barez in Rethy. Zmagal je prvi. Jugoslovanski prvak dr. Vidmar je igral z Madžarom Ballom. Dr. Vidmar je z lahkoto zmagal.

Danes igrajo tretje kolo: dr. Euwe z Barezom, dr. Vidmar z Rethyjem in Szabo z Ballom.

nejo, komaj se dobro ozreš okrog sebe, pa je že konec vsega veselja. Spet je treba odriniti od doma. Veliko je poslavljanja, kdo od domačih fanta spremi še na domačo železniško postajo, da mu pomaga nositi kovčeg in pakete, v katerih so dobrote, ki bodo nekaj časa ob skromni študentski hrani doli v mestu zalegle kot odlični priboljšek. Fant vzame s seboj na pot tudi neizogibne dobre nasvete, ki mu jih dasta za slovo oče in mati, potem pa se vlak premakne in čez nekaj časa se že spet prikaže mesto, z njim pa skrbi vsakdanjega študentskega življenja.

Včeraj in danes se vračajo dijaki z velikonočnih počitnic. Jutri prične po šolah že spet redni pouk. Vsi prihajajo otovorjeni z dobrinami od doma, vsi se veselo pogovarjajo, kako imenitno so se imeli doma, v duhu pa že sedajo v šolske klopi za knjige in preparacije.

O povišanju uradniških plač

Belgrad, 27. marca. AA. Včerajšnja »Politika« je prinesla v pregledu političnega položaja poročilo svojega dopisnika iz Djevdjelije, da je finančni minister dr. Jura Šutej dal izjavo, da bo vlada na svoji seji 28. t. m. reševala vprašanje uradniških plač. V zvezi s tem sporoča kabinet finančnega ministrstva, da je minister Šutej v nevezanem razgovoru dopisniku »Politike« rekel samo to, da bodo morebiti na seji 28. t. m. ali na kateri drugi naslednji seji reševali vprašanje povišanja uradniških plač, toda samo tedaj, če se prepreči skok cen življenjskim potrebščinam. Po tem takem ni točno, da je že odločeno, da se bodo uradniške plače povečale že od 1. aprila letos.

(Iz kabineta finančnega ministrstva.)

25.000 novih pismenih ljudi v Bosni

Sarajevo, 27. marca. j. Poročajo, da je dala akcija hrvaškega prosvetnega društva v Bosni »Napredak« zelo dobre rezultate pri pobujanju nepismenosti. Bosansko društvo je delovalo v sporazumu z zagrebškimi društvi pod geslom »ABC« za pobijanje nepismenosti. Pravijo namreč, da se je v enem letu naučilo pisati in brati v Bosni 25.000 starejših ljudi. Napredak je razdelil med nepismene ogromno številno abecednikov in računic. Za prihodnje leto računajo, da se bo število novih pismenih povečalo za 40.000.

Preganjeni hazarderji

Belgrad, 27. marca. j. Belgrajska policija je izvedla v zadnjih dneh uspešno racijo po belgrajskih lokalih hoteč preprečiti preveč razširjeno hazardiranje. Policijski organi so zalotili prav med kvartiranjem precej uglednih belgrajskih gospodov, zlasti pa je bilo med njimi mnogo odvetnikov in industričev. Prav tako je policija prišla več takih ljudi, ki so pred policijo hodili po lokalih in javljali nevarnost, da policija prihaja.

Primorske vesti

Voda za tržaško okolico

Tržaška občina črpa potrebno vodo danes v glavnem od izvira Timava, kajti prejšnji edini vir pri Brojni ni niti z raznimi pomožnimi viri zmogel več potreb velikega trgovskega in industrijskega mesta ter njegove okolice. Ze l. 1908. so napeljali vodo tudi v zgornjo okolico in so zato zgradili poseben rezervoar na Opčinah, kamor so dvigali vodo od glavnega rezervoara na Trsteniku. V glavnem sestoji iz dveh vej, ena oskrbuje ozemlje od Opčin do Sežane, druga pa dovaja vodo proti Bazovici. Ta mreža proti Bazovici meri okoli 7000 metrov. Dasi jo v povojnih letih razširili in ojačali, vendar ne more danes, zlasti ne v vročih poletnih dneh zadoščati potrebi, ker tega ne dopušča širina cevi. Tudi razpoložljiva količina vode ne more biti kos dejanskim potrebam, zato je prav v dnevih največje potrebe v Bazovici in sosednjih krajih voda izostajala. Zato so se pred kratkim sestali v Trstu prefekt, fašistični tajnik, podestat in pristojni organi mestne vodovodne uprave in so proučili načrte, kako bi se lahko odpomoglo temu nedostatku. Zaključek je bil, da bodo že obstoječi rezervoar pri Sv. Mariji Magdalena primerno ojačali ter z močnimi črpalkami dvigali vodo v novi rezervoar, ki ga bodo zgradili na Kalu v višini 440 metrov, iz katerega bodo črpali vodo Padriče in sosedni kraji. Ojačana pa bo tako tudi dovoda vode drugim krajem proti Opčinam ter bodo lahko odpadle dosedanje drage naprave za dviganje vode v rezervoare v Banah in Padričah.

Stroški za razširitev rezervoara pri Sv. Mariji Magdalena, za novi rezervoar na Kalu, za zadevne napeljave, stroje, črpalke in drugo so preračunani na poldrugi milijon litr. Čim bodo načrti odobreni, bodo začeli z delom.

Naročajte Slovenski dom!

MacPhey je potrdil verodostojnost njenih izpovedi in kot dokaz potočnil iz žepa mali samokres z držajem iz biser-nice.

»Ali vas ta »corpus delicti« prepričuje, sir Willfrid?« je vprašal.

»Trenutek samo, prosim...«

Preden je mogel šef policije odgovoriti, se je zaslislal blag, toda odločen glas gospoda Doddja:

»Pozabljate na tisti kamen,« je dejal. »Nekdo je bil vrget ta kamen na gospo Mosse. Stopala je ob meni. Izključeno je da bi sama mogla vrči kamen nase.«

»To je res, gospod,« je odgovoril detektiv. »Opozorili ste na eno elabo točko v mojem tolmačenju. Priznam, da ne morem ničesar trditi v zvezi s tem kamnom toda mislim, da sem uganil resnico. Po mojem mnenju je ta kamen vrget Erik Bernard-Mosse. Vem... On še ni govoril s svojo mamo, toda videl jo je. Otroci imajo neke čudne vrste slutnje... Lahko na prvi pogled začutili sovražnika. Mislim, da je Erik čisto nagašonsko sklepal kaj je ta žena, in čemu je prišla.«

Inspektor Soudners se je dvignil s stola.

»Še nekaj je,« je rekel. »To je pismo tisto pismo, ki ga je gospa Bernard-Mosse sprejela iz Saltmarcha. Pismo je bilo odano, preden je gospa Bernard-Mosse odšla iz Amerike.«

MacPhey se je prezirlivo nasmešnil.

Od tu in tam

Kmeta in kmetice so ubili in oropali razbojnik blizu Karlovca. Nikola Rajković, njegova žena Jelica in kum Zirič so šli iz Belaja v Karlovac. Pozno zvečer so bili v gostilni, nato pa so odšli peš dalje proti Karlovcu. Rajković je nekoliko zaostal, toda kmalu nato je slišal strele in klice na pomoč. Sluteč nesrečo je pohitel nazaj v gostilno in sklical domače. Šli so s puškami oboroženi na kraj nesreče in našli tam ubita Jelico in kuma Ziriča. Razbojniki so nanju streljali iz lovske puške in iz samokresa. Ziriču so pobrali tudi nekaj tisočakov, katere je nosil s seboj, da bi kupil na sejmu živino. Orožniki so začeli takoj iskati morilce, pa jih zaenkrat še niso našli.

18leten deček je okradel blaginjo in umoril starko v vasi Polotica pri Sisku. Starka Magda Hren je bivala pri svoji hčeri, ki je bila poročena s Ivanom Hajdinjakom, kateri je bil vodja zemljiške zajednice in je vedno hranil v blaginji zajednični denar. Pred nedavnim je zemljiška zajednica prodala nekaj zemlje in dobila 700.000 din. Ljudje so govorili, da ves ta denar še ni razdeljen med člane zajednice. Sosedov sin Mijo Kolarič, ki je bil pri Hajdinjakovi doma kakor v svoji hiši, se je v nedeljo zanimal za to, če bodo šli domači dopoldne v cerkev. Ko je ugotovil, da bodo šli, je šel še sam v cerkev, da se je prepričal o tem. Iz cerkve je takoj smuknil v Hajdinjakovo hišo, ni pa vedel, da je ostala doma stara Magda, ki je bila tedaj nekje zunaj hiše. Kolarič je skočil brž v sobo, vzal ključ in odprl blaginjo. Našel je v njej 7 tisočakov, ki jih je hitro pobesal in stopil iz sobe. Na svoje presenečenje pa je zagledal na postelji staro Magdo. Starka mu je zagrozila, da ga bo očetu zatožila, ker je kradel. Tedaj pa je Mijo storil strašen sklep. Pograbil je bližnji kuhinjski nož, prijel starko za lase in ji nato prerezal vrat. Potem se je umil in odšel kakor da se ni nič zgodilo. Ko so prišli domači in našli starko mrtvo, so takoj poklicali orožnike in kmetičko zaščito. Tako so začeli preiskovati pri sosedih in prišli tudi Mija. Sprva je tajil, ko so pa našli pri njem denar, se je vdal. Čim je njegov stari oče izvedel za zločin, ga je hotel ubiti, ker mu je z zločinom omdelaval hišo. Ljudje so bili tako razburjeni, da so morila hoteli iztrgati orožnikom in ga linčati.

Izvoz živine iz naše države se je zadnje mesece silno povečal. Take drobne kupčije ni bilo še dolgo let. Tujina kupuje vse vrste živine in tudi tako, katere v mirnem času ni bilo mogoče prodati. Nujno je, da je zaradi tega nastalo v državi veliko povpraševanje in so cene poskočile. Podražilo se je meso in vsi sorodni proizvodi. Obenem pa se je začelo naglo zmanjševati število govedi doma. Po eni strani se pri nas stalno zmanjšuje površina pašnikov in povečuje površina orne zemlje, po drugi strani pa se kmetička posestva drobne in s tem izginjajo osnovni pogoji za rejo živinoreje. Če bo šlo v tako naglem tempu naprej, se je treba bati še večje druginje, površ tega pa naša država čez nekaj let ne bo več sposobna izvažati večjih količin živine, mesa in masti v tujino.

Na 20 let robije obsojeni soudeleženec pri umoru zdravnika dr. Milivojeviča Stojanoviča Lazareviča iz Mirijeve pri Požarevcu že 19 dni drži gladovno stavko. Lazarevič je potem, ko mu je bila prebrana obsodba, izjavil, da je obsojen po nedolžnem in da se ne bo dotaknil nobene jedi, ker raje umre, če na svetu ni pravice. Ko je teden dni stradal, so ga pregledali zdravniki in mu svetovali, naj je. Pa ni nič pomagal. Držal se je naprej in morali so ga prenesti v bolnišnico. Tudi tam ga niso mogli nagovoriti na to, da bi jedel. Pač pa je Lazarevič zahteval, da mu pripeljejo častnikarje, da jim bo povedal, kakšna krivica se mu je zgodila. Kljub temu, da že devetnajst dni ni zaužil nobene jedi, je stalno pri zavesti in pri dobri moči. Trdno je odločen, da bo do smrti vztrajal.

Svojo nezvesto ženo je ostrigel in jo zvezano vodil po vasi muzikant Svetomir Stojanovič iz vasi Klenovnika pri Požarevcu. Stojanovič je bil večkrat po več dni odsoten doma, med tem pa se je njegova žena Kristina zabavala z drugimi moškimi. Ko je prevarani mož to ugotovil, je ženo pretepel, jo privezal in ji nato postrigel lase, na katere je bila Kristina najbolj ponosna. Nazadnje jo je še obril in jo nato zvezano vlekli skozi vas, da so se vsi smejali in zbijali šale na račun nezveste žene.

Bivšega narodnega poslanca Milana Lazareviča »Devetka« so prijeli pred dvema dnevnoma in ga spravili v zapor, ker je osumljen soudeležbe pri umoru nekakega kmeta. Pred skoro dvema letoma je bil skozi okno ustreljen kmet Raja Ristič iz vasi Kraljevo celo blizu Knjaževca. Sprva krivca ni bilo mogoče najti. Šele nedavno pa so oblasti prijele dva kmeta, ki sta bila sumljiva. Iz njunih izpovedi pa so oblasti prišle do sklepa, da je treba vtakniti v preiskovalni zapor tudi bivšega narodnega poslanca Lazareviča, ker vse kaže, da je bil on zasnovatelj umora.

V hudem sporu sta si župan v Djakovu Fragan Devčić in poveljnik kmetičke zaščite v Djakovu dr. Šalković. Slednji je zahteval, da mora pustiti župan Devčić organe kmetičke zaščite, da bodo nadzirali njegovo delo na občini. Ker Devčić tega ni pustil, se je proti njemu začela huda borba z letaki in pritiskami na bansko oblast. Nazadnje pa je banska oblast poslala na občino revizorja in njegovo poročilo so prišteli dr. Šalkoviču ponovno objavili v obliki letaka. Sedaj pa je Devčić vložil dve tožbi proti dr. Šalkoviču. V organizaciji HSS je zaradi tega nastal hud spor med obema skupinama. Nedavno je bila strankana organizacija od zagrebškega vodstva razpuščena, toda spori se niso polegli. V Djakovu z veliko pozornostjo zasledujejo te razprtije med vodilnimi ljudmi iz HSS. — Do neke mere sličen sporen je tudi v Splitu in tudi v drugih hrvaških krajih (n. pr. Slavoniki, Brod). Zagrebško strankno vodstvo mora večkrat odločno posredovati in miriti sprte veljake, ki drug drugemu zavidajo položaje.

V Banatu in Baranji so velike povodnje. Okolica Vršac in Velike Kanize je vsa pod vodo. Podoben je tudi v Baranji, kjer se je reka Karašica razlila in preplavila ogromne ploskve njiv in travnikov. Donava se je dvignila za 6 in pol metra nad normalo. Huda nevarnost grozi tudi mestecu Obrenovcu. Vse reke okrog mesta, to je Sava, Kolubara, Tamnava, Starča in Kupina, so se razlile in daleč naokoli vse poplavlje. Zalile so mnogo hiš, včasih celo do streh. Le drevesa poplavljenih gozdov so še sigurni enaki, po katerih se morejo ljudje v poplavljenih krajih razpoznavati.

Zaradi preobremenjenosti v železniški službi je izvršil harakiri ruski izseljenec Ilija Karemirič iz Vladivostoka. Mož se je opil, nato pa šel na pokopališče v Subotici in si tam razpalarl trebuh. Ker ga je kmalu opazil grobar, so ga takoj odpeljali v bolnišnico. Tam je Rus povedal, da si je sklenil končati življenje zaradi tega, ker da je v službi preobremenjen. Oblasti pa mislijo, da se ga je mož le preveč nalezol in ga je takrat popadla želja po smrti.

Lep, nepozaben film, ki so ga hvalili vsi z nepopisnim navdušenjem! Himna vzvišene materinske ljubezni, visoka pesem zlatega požrtvovalnega materinega srca! Käthe Dorsch, Paul Hörbiger, W. Albach Retty, Traudl Stark itd. Film za staro in mlado, za moške in ženske, za vsakogar, komur je ideal na svetu — mati! Kino Union, tel. 22-21, ob 16, 19 in 21

Materina ljubezen

»Sedem let sem hranil, garal in bil ob vse!«

Sleparski posredovalec služb obsojen na 18 mesecev robije

Ljubljana, 27. marca. Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih je včeraj sodil samo »težke zločinske tipe«, ki jim je za njih zločinstva podelil kazen skupaj 7 let in 6 mesecev robije. Pred sodnike na zelo obdrgnjeno zatožno klop je sedel med drugimi tudi elegantni, zelo prefrignjeni in zviti trgovski potnik Bogomir Mlakar, rojen 1904. v Celju. Obtožnica ga opisuje kot poklicnega slepara, ki je s svojim samozavestnim nastopom in govorom znal premiti mnoge žrtve, da so mu dajale večje denarne zneske, upajoč, da jim bo preskrbel kako službo pri Priv. agrarni banki v Ljubljani. Vedno je znal pokažati prave, lahkoverne ljudi, ki so imeli prihranjene kake večje zneske in jih toliko časa obiskoval, da so mu izročali večje zneske za kavčije. Izdajal je v prvi vrsti kot blagajnik »Ekonomika«, ponekod pa kod »detektiv Mrhar«. Opeharil je 9 lahkovernih ljudi za okoli 11.000 din.

Ze dostikrat je javnost opozarjala pred sleparji zlasti one ljudi, ki so si prihranili s svojim trdim delom nekaj gotovine in ki so hrepneli, da bi se dokopali do kake lažje službe. Ljudje posebno hrepene, da bi prišli za slugo pri kaki banki ali veliki trgovini, kjer zahtevajo položitev kavčije. Velika je borba za taka mesta. In Mlakar je znal spretno izkoristiti položaj ter je svojim žrtvam lepo govoril, kako jim bo hitro preskrbel pri podružnici PAB lepo in dobro službo sluge. Nastopal je v nekem primeru kot posredovalec pri vojaški komandi, češ da ima prav dobre zveze z visokimi oficirji in bo lahko vojaškom obvezancu preskrbel skrajšani vojaški rok. Premamili je tudi svoje žrtve, da so zapustile svojo prejšnjo službo in čakale, kdaj nastopijo pri banki. Bile pa so naposled presenečene, ko jim je »detektiv Mrhar« razložil, da so prišle prepozno in da morajo še čakati.

Zaradi zločinov obrtne prevare obtoženi Bogomir Mlakar je pred sodniki mirno vse priznal. Nič ni oledšaval, govoril je je sodnikom v izbrani in prav klasični slovenščini. Pravil je med drugim: »Kot potnik sem slabo služil. Dostikrat sem na potovanju ostal brez denarja in začel sem iskati denar. Bil sem v stiski.«

Neki delavec, ki je bil zaposlen pri tvrdki Res, je sodnikom žalostno potožil, kako ga je Mlakar opeharil za okoli 3000 dinarjev. Obtoženec se mu je predstavil kot »detektiv Mrhar«, ki ima dobre zveze s PAB. Dolgo ga je vodil za nos. Peljal ga je celo v javno govorilnico, odkoder je telefoniral na PAB. Slišal je neki odgovor in mu verjel. Priča je omenil: »Vodil me je 6 mesecev okrog. Peljal me je celo do policije, kjer se je lepo pozdravljali s stražniki. Verjel sem mu, da je detektiv. In naposled je vzkliknil:

»Sedem let sem garal in hranil. Sedaj nimam nič. Sem bil ob vse!«

Severni sij nas je obiskal

Rafolče pri Lukovici, 25. marca.

Na veliko nedeljo zvečer ob četrta na osem je lahko vsako oko zapazilo na severnem obzorju nad Kamniškimi planinami, da se nebo krvavo-rdeče žari. Zar se je vidno večal in prehajal vedno bolj proti jugu. Kmalu je zavzel vse polovico severnega neba in videti je bilo kot da bi bila vsa Tuhinjska dolina v ognju.

Čez kakih deset minut po pričetku prikazni, ko je bil sij najmočnejši, je bilo moči opaziti tudi rdeče rumene žarke, ki so bili močni zlasti na zahodni strani v drugi polovici sija v smeri proti Kamniku. Dvakrat se je pojavila na mestu, kjer je nebo najbolj žarelo, tudi močna svetlobela lisa, ki pa je že po nekaj sekundah izginila. Medtem pa je sij na vzhodu v smeri proti Celju vedno bolj izginjal, dokler se ni po preteku dvajsetih minut izgubil pred očmi opazovalcev. Nekateri starejši ljudje so v praznovanju pripovedovali, da pomenijo ta nebesna znamenja napoved za krave dni, ki naj bi nas čakali v prihodnosti. Pravili so, da je bilo pred svetovno vojno tudi nekaj podobnega videti na nebu.

Trbovlje

Zlato poroko eta na veliko noč obhajala v lepem krogu številne družine vpkokojeni rudar Ignac Vozelj in Terezija, r. Forte. Bog jima daj še zdravja in zadovoljstva!

Kap je zadel na Veliko noč vpkokojenega rudarja Bizjaka Janeza, ki je šel k sv. maši. V bližini Društvenega doma mu je postalo slabo in čez nekaj trenutkov je izdihnil. Bil je dober človek. Naj počiva v miru!

Volitve delegatov v Bratovsko skladnico bodo prihodnje nedeljo. Pri zaupniških volitvah je bilo pet kandidatnih list, sedaj bodo samo tri: zelena, bela in rdeča. Našim ljudem priporočamo, da volijo ZZZ z zeleno glasovnico.

Jesenice

»O Finski« bo predaval g. Vinko Zor na prosvetnem večeru drevi ob 8 v Krekovem domu. Večer priredi Dediški krožek. Skioptične slike bodo nazorno prikazale pokrajino junaškega naroda. Nizka vetopnina, vltudno vabljeni!

Javni razpis

Protituberkulozna zveza v Ljubljani je sklenila izdati posebne propagandne kolke, ki naj bi simbolizirali predhodno borbo s tuberkulozo. Ti kolki naj bi bili izdelani umetniško ter naj bi poleg propagandnega namena nudili slovenskim umetnikom priliko, da pokažejo svoje umetniško ustvarjanje tudi na polju ljudsko-zdravstvene propagande. Določeni sta dve denarni nagradi, prva v znesku 800 din, druga v znesku 500 din. Umetniki, ki se za stvar zanimajo, naj predložijo osnutke za tri različne vrste kolkov, od katerih bo Zveza odbrala samo eno. Protituberkulozni zvezi (poslopije šolske poliklinike, Askerčeva cesta), kjer se dobe tudi vse nadaljnje podrobne informacije, najkasneje do 5. aprila t. l. Zirižo bo tvoril posebni odtisk upravnega odbora Protituberkulozne zveze, v katerem bosta sodelovala tudi dva od Združenja likovnih umetnikov določeno umetnika. — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	v C°	Relativna vlaga	Oblačnost	Veter	Pada-vine
Ljubljana	749.1	14.9	8.0	81	8	0	12.9	dež
Maribor	746.2	13.7	9.0	90	4	8	—	—
Zagreb	754.0	21.0	3.0	90	8	0	—	—
Belgrad	756.4	21.0	5.0	90	10	NE	—	—
Sarajevo	757.2	24.0	4.0	70	13	0	—	—
Vis	754.4	19.0	8.0	80	10	NE	—	—
Split	755.8	22.0	12.0	70	10	NE	—	—
Rabar	759.0	21.0	11.0	80	7	NE	—	—
Kum	755.3	20.0	10.0	80	10	NE	—	—
Dubrovnik	757.9	22.0	9.0	70	8	SE	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo in toplo vreme. Ponekod bo deževalo.

Koledar

Danes, sredo, 27. marca: Rupert.
Četrtek, 28. marca: Janez Kap.

Obvestila

Rezervnim oficirjem sporočamo, da bo v soboto, 30. marca družabni večer, ki ga priredi društvo »Oficirski dom« v veliki dvorani »Zvezde«. Rezervne oficirje-pevce vabimo na pevsko vajo, ki bo v sredo, 27. marca ob 20 v Glasbeni Matici v Hubanovi dvorani. S seboj prinesite pesmarico Glasbene Matice — Pododbor Združenja rezervnih oficirjev.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, v. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Prešernov Sonetni venec kot kantata L. M. Škerjanca za soli, zbor in orkester se bo ponovil izključno samo enkrat in sicer v petek 29. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki Unionski dvorani. Izvajalci pod vodstvom ravnatelja Poliča bodo: solista: Betetto in Franc, dalje tercet solistov Petrovič Anton in Roman, Sladovljec, moški zbor Glasbene Matice ter orkester Ljubljanske Filharmonije. Na ponovitev vltudno vabimo, vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Na splošno željo občinstva ponovi Františkanska prosveta M. O. v Ljubljani na belo nedeljo dne 31. marca 1940 ob 5. uri popoldne Weiser-Savinškovo dramo »Luč z gora« v režiji gospoda viš. inšpek. Stancerja. Delo je vzeto iz življenja dunajske mladine. Da se izognete navalu pri blagajni pripravljamo, da si nabavite vstopnice v predprodaji v trgovini A. Šiligoj Františkanska ul. 1.

Gostilna „Činkole“

se je iz Kopitarjeve ul.

preselila

na Poljansko cesto 21

(prej gostilna Strazelj) nasproti gimnazije

Joško Lauter, Ljubljana

Ljubljanski gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sreda, 27. marca: »Praznik cvetočih češenj«.

Četrtek, 28. marca: »Severna lisica«. Red Četrtek.

Petek, 29. marca: »Kupčija s smrtjo«. Red B.

Sobota, 30. marca: »Praznik cvetočih češenj«. Red A.

Nedelja, 31. marca: »Severna lisica«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20

Torek, 26. marca: zaprto.

Sreda, 27. marca: »Rusalka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Četrtek, 28. marca: »Lumpacius Vagabundus«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Petek, 29. marca: zaprto.

Sobota, 30. marca: »Nižava«. Izven. Gostovanje Vaze Majdičeve. Znižane cene od 30 din navzdol.

Drama:

Visoko poetična drama materinske žrtve za domovino, vsevečne ljubezni mladega sina umorjenega makeda, Kwana, do Kotare, hčerke žrtvujoče se matere, je prikazana v Klubundovi japonski drami »Praznik cvetočih češenj«. V deželi cvetočih češenj, Japoniki, se menja hladna okrutnost z usodno ljubeznijo, češčenje božje narave se zliva v poslanstvo vladarja, zamolčane strasti se vrste za najnežnejše besedo srca. Režija je Debečeva.

Aktualnost teme — zakonske krize, ki jo obravnava madžarski dramatik Herczeg v svoji tridejanski sodobni komediji »Severna lisica«, je vzbudila najživljnejše zanimanje našega občinstva, ki ljubi duhovite in zabavne igre. Režija je prof. Šestova. Predstava v četrtek bo za red Četrtek.

Opera:

Opozorjamo na nocojšnjo in jutrišnjo predstavo, ki se bosta uprizorili v Operi izven abonmana pri znižanih cenah od 80 din navzdol. Nocoj bodo peli Dvorakovo »Rusalko«, ki je najpoetičnejše delo vse slovanske operne literature. Režija je Debečeva. Dirigent: N. Štrifot. — Jutri zvečer pa bodo igrali »Lumpaciusa vagabundusa«, veselo odsko delo, ki polni hišo za hišo in ki je zavoljo zabavnega dejanja, dovipnih glasbenih vložkov in odlično podanih glavnih figur, ki jih igrajo Zupan, Modest Sancin in Janko, postalo med našim občinstvom splošno priljubljeno.

Spričo hude zime in vremenskih nepravil in zadnjih tednih so se pojavile govorice, da bo Jugoslaviji zmanjkalo Zita, če bi bila slučajno letošnija žetev slaba. Iz Novega Sada pa javljajo, da se tega ni bati navzlic morebitni slabi letini, ker je ostalo od lanske letine še mnogo žita doma. S to staro zalogo bi mogli pokriti ves morebitni primanjkljaj. Podobno stanje je tudi v drugih donavskih in balkanskih državah.

Kako dela glavni stan zavezniške blokade

Zapora, ki jo Angleži in Francozi izvajajo proti Nemčiji, je zelo srđit način vojne in zavezniški si od nje obetajo mnogo, če že ne zmage. Nemci pa pravijo, da si zavezniški preveč domišljajo in da jih blokada ni tako hudo prizadejala, da lahko uvažajo in izvažajo skoraj tako kakor prej. Sprčo velike razlike v tonazi mornarice bi človek skoraj verjel, da je blokada za Nemce le premisleka vredna stvar. Toda pustimo obema taboroma svoje veselje in pojdemo v London, v ulico Houghton Street, kjer je generalni štab blokade, tega hudega orožja gospodarske vojne, katere posledice občuti ves svet.

Ce prideš iz Stranda — osrednje londonske ulice — v ulico Houghton Street in stopiš še nekaj korakov naprej, opaziš temno pročelje hiše, ki ni ne lepo, še manj pa tako, da bi vzbujalo spoštovanje. Nihče ne bi mislil, da je za tem zidom generalni štab tiste panoge vojne, ki skuša Nemčijo orezati od vsega sveta.

Gospodarska vojna se začne

Že takoj v začetku so Angleži razglasili proti Nemčiji gospodarsko vojno in novica je šla kakor blisk po svetu. Orožje, eksplozivi, kemijski izdelki, prevozna sredstva, živina, kovine, hrana, obleka, z eno besedo, skoraj vsa trgovina je bila prepovedana med Nemčijo in nevtralnimi državami. Seveda pa se ne eni ne drugi ne držijo te prepovedi. Nemci mnogo potrebujejo, nevtralcu pa dobro zaslužijo. In tako so se dogodile zanimive stvari in mnogo dogodivščin kroži po svetu. Ena takih je tudi zgodba o kavi in kožah, ki nam najjasneje kaže, kakšen posel je blokada, kako jo skušajo trgovci obiti in kako zavezniški izpopolniti.

Zgodba o kavi in kožah

V Bruslju je velika trgovska hiša, ki jo poznajo po vsem svetu. Van Covereni se že iz roda v rod bavijo s trgovino kave in v prtiliču te hiše vidiš ogromne bale, ki sličejo velikanom blazinam, v drugem nadstropju pa ima Paul Coveren — sedanjí lastnik te trgovske hiše — direktno telefonsko zvezo z Anversom. Čeprav ne kaže nerazumevanja za odločitev zaveznikov, vendar godrnja, kajti koliko sitnosti je, predno se izroči blago tistem, ki mu je namenjeno. Toda temu se ne da izogniti. Zavezniški imajo povsod svoje agente, ki budno pazijo, kaj se naklada in godi po pristaniščih.

Van Coveren je brzojavil firmi Garcia v San Paulo, da naj mu pošlje 25 ton kave, ki jo je bil naročil. Dva dni prej pa je rotterdamska firma Groot et Cie reklamirala iz Buenos Airesa 300 bal kož. Besedilo pa seveda ni vsebovalo skrivnega načrta odposiljalca, kako bo ušel skozi železni obroč blokade. Ta tvrdka je že dolgo časa vzbujala sum angleških agentov, ki so enkrat le pobrskali po vrečah, ki so bile namenjene po vodni poti v Nemčijo. Našli so notri toliko kož, da bi Nemci lahko obuli celo divizijo.

Angleži so takoj obvestili Francoze, da je treba to podjetje odslej naprej voditi na »črni listi«. Na tem »črnem seznamu« je še mnogo drugih imen iz vseh delov sveta in vsi, ki hočejo na ta ali oni način dobavljati za Nemčijo, so zaznamovani. Tvrška Groot je za to dobro vedela in si je skušala pomagati drugače. Izbrala si je nekoga tretjega, tvrdko Mannesmann iz Rotterdama, ki ni

še osumljena — vsaj tako se zdi — in kateri naj bi argentinski dobavitelj poslal naročeno blago.

»Pirea« naklada tovor

»Pirea«, trgovski parnik s 3850 tonami je zasidran v Buenos Airesu. Njegov lastnik je neka nevtralna družba, ki s prevažanjem mnogo tvega in mornarji zaradi nevarnosti blokade zahtevajo precej višje meze. Ladja naklada najrazličnejše blago. Njena notranjost požira tono za tono. To je stara barka, ki je prevozila že precej morja. Tovor je tovar in nihče ničesar ne opazi. Zaboji z napisom: Mannesmann, Rotterdam romajo v njen trebuh in nikdo si zaradi tega ne beli glave, tako bi človek mislil, ko gleda to mirno in običajno nakladanje, kakor jih je bilo že bogve koliko. Ko je ladja natovorjena, odpluje dalje, v Rio de Janeiro, kjer jo že čaka Van Coverenova kava.

Vsak po svoje

Na isti ladji torej imata dva evropska trgovca, ki se med seboj ne poznata, tovar, ki pa ga skušata spraviti na varno vsak po svoje. Van Coveren ima dovoljenje, drugi pa hoče prebiti železni obroč. Garcia in Van Coveren imata posebno dovoljenje, s katerim lahko nemoteno prevažata blago. Pogled na kontrolni izkaz nadzornikom blokade zadostuje, da lahko zaupajo tej kavi, da se bo njen duh širil res tam, kjer zavezniški želijo.

Se predno pa je »Pirea« zapustila Rio de Janeiro, so šla poročila o nje brzobjavi v London v Houghton Street, kjer vodijo tehnično gospodarsko vojno. Tako je generalni štab blokade obveščen o vsem in točno ve, kaj je ladja natovorila. Ve prav o vsem in ti možgani, bci in ušesa blokade spremljajo ladjo takorekoč pri vsakem obratu nje-nega vijaka.

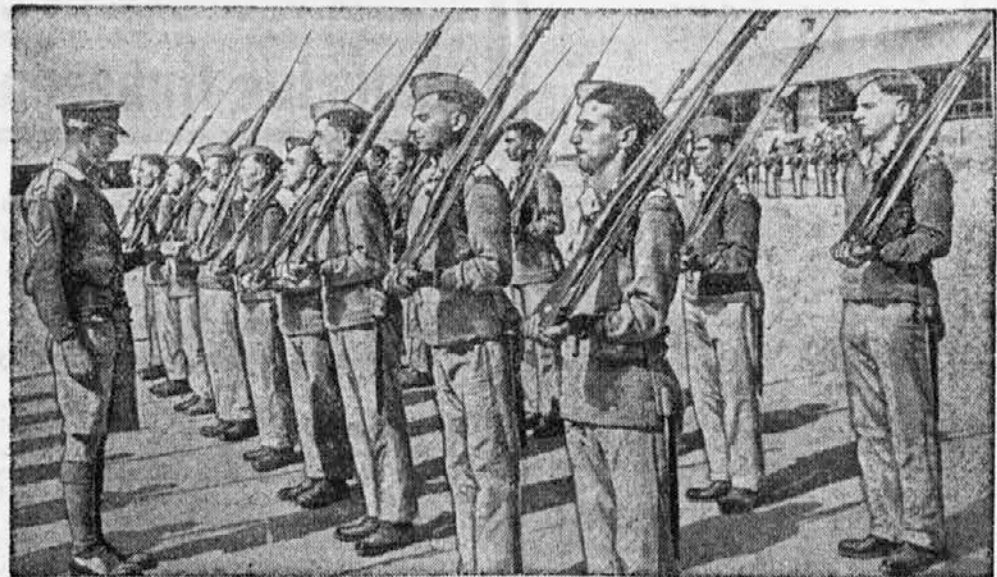
Nekoga dne sreča »Pirea« angleško torpedovko. Kam, se glasi vprašanje. V kontrolno pristanišče, je odgovor. Dobro in srečno pot. In torpedovka odpluje dalje ter se zgubi na širni morski ravni. »Pirea« pa v kontrolno pristanišče, kjer čaka že več trgovskih ladij na pregled.

Zasluge obveščevalne službe

V sobi generalnega štaba gospodarske vojne sloni na mizi eden »generalov« in se pogovarja po telefonu. Kontrolna luka mu sporoča uspeh pregleda »Pireje«. Kava, Van Coveren, Anvers, 25 ton. Komisija razpravlja. Kava je lepa in lepo diši. Vraga, kaj pa to!? Koožo! Kaj pa to pomeni. To pa spada v področje »neznancev«. Ta organizacija, ki ima po vsem svetu razpredene mreže, je bogve kako izvolala, da so kože namenjene v Nemčijo. Mogoče ima Mannesmann zavistne tekmece, kdo ve! Gotovo pa je, da je »general« ukazal, naj blago zasežejo in si zadovoljen pomel roke.

Ko je prišlo obvestilo v London, ga je takoj dobil v roke »Tihotapski odbor«, ki stalno zaseda. Ta je dolgo časa prebiral in tehtal podatke, ki jih je imel o tvrdki Mannesmann. Odboru je seveda dobro znano, v kakšni zadrugi je nasprotnik zaradi kož in usnja, kajti po svojih tajnih agentih ima točen pregled čez trgovino z usnjem in kožami.

Tako je »Pirea« odplula iz kontrolnega pristanišča olajšana za kožni tovar.

V angleški armadi so se zbrali zastopniki vseh narodov. Na sliki vidimo palestinske Jude, ki se urijo v ravnanju z orožjem

Ali kaže šport označevati za posebno znanost?

Ali ima telesna vzgoja kaj skupnega z znanostjo in vedo? Nekateri bodo na to vprašanje odgovorili pritrdilno, drugi pa bodo to zanimali. Iz obširnega članka znanega športnega strokovnjaka dr. Karla Diema, ki je poskušal to vprašanje osvetliti, posnemamo glavne misli:

Dr. Karel Diem meni, da je telesna vzgoja del pedagogike in zato misli, da se sme tudi telesna vzgoja smatrati za del znanosti in vede. Svojo trditev izvaja iz naslednjega: »Pedagogika ali vzgojeslovje je danes posebna znanost, dasi tega v prvi polovici devetnajstega stoletja ni nihče priznaval. Vzgojeslovje sô tedaj vsi imeli le za del filozofije. V vsej Nemčiji tedaj ni bilo niti enega vseučilišča, ki bi imelo posebno stoličo za vzgojeslovje. Ta predavanja so imeli tedaj enostavno predavatelji — filozofi. V Kantovih filozofskih predavanjih pa že zasledimo kratek odloček o telesni vzgoji, kjer trdi, »da je tekanje koristno in zdravo, ker krepi telo«. Zato Kant tudi priporoča telesno vzgojo te vrste.

Danes skoraj ni človeka, ki bi ne imel pedagogike za posebno vrsto znanosti in tudi kot povsem samostojno vedo. Danes že pedagogiko samo ločimo v dve važni in zaključeni enoti. To je zgodovina pedagogike in njen sistem. Prvi del obravnava oblike, ki jih je imela vzgoja v različnih dobah in pri različnih narodih in kako je ta vzgoja vplivala na zgodovino in družabno življenje človeštva. Sistematika pedagogike pa nam mora dati merilo, s katerim merimo vrednost sodobnih kulturnih dobrin in nam pomaga pri odločanju, katero od teh dobrin bomo sprejeli v učni sistem in s kakšnimi pomožnimi predmeti bomo ta sistem izpopolnili.

Med posameznimi znanostmi in vedami ni točnih meja. Zgodovina pedagogike je del kulturne zgodovine. Merilo za ocenitev vrednot in izbira kulturnih dobrin zavisi v splošnem od tega, kakšen nazor smo sprejeli o življenju in o svetu. Toda, ker je načelo koristi v življenju zelo važno, se tudi delitev različnih znanosti navadno ocenjuje iz vidika tega koristiljubnega stališča. To razumemo tem lažje, če imamo pred očmi vse najnovejše oblike sodobnega življenja, ki nujno vodijo v specializacijo, za katero je potrebna čim večja strokovna izpopolnitev.

Ce vzamemo za primer zemljepis, ki velja šele od leta 1870 dalje za posebno znanost, vidimo, da ima ta znanost danes že več čisto samostojnih vej: Matematično-fizični zemljepis, oceanografijo, klimatologijo, antropogeografijo itd. Znanost je kakor živ organizem, ki se neprestano razvija, diferencira in širi v najrazličnejša druga področja. Toda niti eno teh področij ni strogo ločeno od drugih. Neprestano in skoraj nevidno prehajamo iz področja ene znanosti na področje druge, na primer iz fiziologije v psihologijo, iz zoologije v botaniko itd. Vsa ta najrazličnejša področja znanosti pa družijo matri vse znanosti, filozofija.

Ako torej sodimo po današnjem vrednotenju, bi bil odgovor na vprašanje: »Ali je šport posebna znanost« negativen. Če pa šport sam ni posebna znanost, potem je torej le del ene znanosti, ki jo imenujemo pedagogika. Oznaka športa kot »fiziologija telovadbe« je površna in pomanjkljiva. Šport kot pomožna znanost ni istovrstna s šolsko higieno v okviru pedagogike. Mnogi fiziologi-strokovnjaki bi se tej oznaki porogljivo smejali in dejali, da »fiziologija telovadbe« sploh ni. Dejali bi, da je fiziologija veda o življenjskih procesih in

da šport zavzema razmeroma skromno mesto v življenju. Toda tudi na takšno trditev lahko odgovorimo pritrdilno ali zanihalno. Fiziologija kot znanost o življenjskih procesih je danes že razdeljena na več posameznih panog. Ena teh panog je tudi »fiziologija dela«; To nas pa napoti šele na pravo pot. Tudi šport je neke vrste delo, dasi bi to delo lahko imenovali: »delo v okvirju veselja«. S tem pa dobiva tako delo tudi že psihofizično obiležje; to pa je že nekaj drugega kakor navadno delo za dosego sredstev za življenjske potrebe.

Iz navedenega pa nujno sledi, da bo znanstveno proučevanje vseh telesnih, duševnih in družabnih, ali skratka vse človeške delavnosti o igri in športu imelo prav uspeh le tedaj, če se združijo vsi predstavniki različnih panog znanosti. Tako bo fiziolog ugotavljal fiziološki upliv dela na veselje, pedagog psihološke pogoje igre in telesnih vaj, sociolog zakone družabnega življenja, športne etike in slično.

Tako torej vidimo, da se v športu na enem in istem področju sestane več pomožnih znanosti in da zato lahko govorimo o sestavljeni znanosti. V tem smislu lahko mirno trdimo, da je tudi šport znanost posebne vrste. Nujnost take samostojne športne znanosti pa postaja iz dneva v dan vedno večja. Samo taka znanost bo lahko obvarovala šport pred mnogimi škodljivimi posledicami, samo ta znanost nam more pokazati najpravišnja pota telesne vzgoje in samo znanost nam lahko razširi naše duševno obzorje na življenjske pojave, ki jih danes še ne opažamo dovolj resno. Samostojna športna znanost bo potem tudi na svoj način osvetlila področja drugih samostojnih znanosti: arhitekture, muzike, kiparstva in morda včasih tudi pesništva. Mati vseh znanosti filozofija pa naj končno sprejme v svoje okrilje tudi svoje najmlajše in najnebojnejše dete — šport.

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 27. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Pisan drobšč (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Šramel »Štirje fantje« — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: a) Kaj pravi znanost in tehnika (g. prof. M. Adlešič). b) Za mlade naravoslovce (g. M. Zor) — 18.40 Nove taksne določbe (g. Stefan Volje) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac ura: Življenje naših ribičev na Doiranu (Kosta Domazetovič, publicist, Zagreb) — 19.40 Objave — 19.50 Kaj se pretaka v rastlini (g. dr. Maks Vraber) — 20 Koncert pevskega zbora »Sava« — 20.45 Obisk pri J. S. Bachu (plošče): Koncert za dve violini v d-molu: Vivace, Largo, Allegro (Fr. Kreisler, E. Zimbalist in godalni kvartet). Arija na gtrinu (Miša Elman). Brandenburgski koncert št. 2 — 21.15 Pevski koncert g. Borisa Popova, pri klavirju g. prof. Pavel Sivc — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio »Vesnas«.

Drugi programi

Sreda, 27. marca: Belgrad: 20 Opera. — Zagreb: 20 Klavir, 21 Ljubljana. — Bratislava: 20 Beresheva igra »Ukradeni življenje«. — Praga: 19.25 Voj. godba; 23 Janačkova »Glagolska mašac«.

Ranjenci na zahodnem bojišču si v lazaretnih krajšajo čas s harmoniko in petjem

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

(Nadaljevanje.)

Zenski čuvaji so tod, pred vrati palače s številnimi ženami vsekakor zelo na mestu. Koliko soproj ima kralj, to gre čez moje cenilke sposobnosti, in o njihovih funkcijah ter službah imam tudi le močno nejasno domnevo, šibko slutnjo ter kaj pomanjkljivo predstavo. Kralj sam je prihajal v zadrego, če smo govorili o njih kakor o njegovih soprojah, imenoval jih je moja »Pamila« ter nam je razlagal, da so to njegove »sestlicne« (seestricne). Štiri med njimi smo iz vse te trume žensk posebno opazili: kraljico-mater, njegovo sestro (resno, energično žensko, ki je imela mnogo bratove inteligence), pravo kraljico, kateri (in le njej edini) je bila uradno predstavljena moja žena, in trenutno kraljevo favoritinjo, fletno, ljubko deklico, ki se je stalno sukala okrog kralja ter ga je nekoč (ko je prelivala solze) tudi tolažila s svojim ljubkovanjem. Toda zagotavljali so mi, da so bili njegovi odnosi do nje popolnoma platonične prirode. V ozadju pa se je nato premikala in udeleževala še cela vojska dam, suha, debelušaste, marmotne, neke v razpasanih, ohlapnih oblačilih, druge oblečene v kakor las ozki ridi; visokorodne in plebejske, sužnje in zapovedovalke, od kraljice do kuhinjske dekle, od favoritinje do raztrgane čuvajke na palisadah. Jasno je, da vse te niso spadale k njegovi »Pamili« — mnoge so bile le služkinje, pokazala pa se je številno vprav izredno različna odgovornost, ki je bilo s seboj prineslo kraljevo zaupanje. Nekatere so bile čuvajke ključev, druge zakladničarke, upraviteljske arsenalne, čuvajke perila, uraviteljske zalog itd. itd. Vsaka je dobro poznala svojo službo in jo je opravljala dovršeno. Če je bilo treba kakšne reči — posebne puške, specialnega kosa blaga: vselej je bila poklicana prava kraljica; vselej se je nato pojavila s pravim zabojem, ga odprla in kraljevi navzočnosti ter pokazala zaupano ji dobrino

v najlepšem, brezgrajnem, neoporečnem redu — puške očiščene in namazane, blago lepo in čedno zloženo. Brez naglice in brez zamujanja ter z minimalnim govorjenjem je potekalo to orjaško gospodinjstvo brez glasu kakor dobro namazan stroj. Nikjer in nikoli nisem spet videl tako popolnega, tako vse-sposlošnega in vseobsežnega reda. In vendar sem moral pri vsej tej stvari neprestano misliti na stare severnjake pripovedi o trojih in orjakih, ki so imeli radi varnosti svoja srca zakopana v zemlji ter bili prisiljeni, da so svojo skrivnost izdali svojim ženam. Kajti Tembinokovo življenje zavisi od takšnih sredstev. Prav gotovo se ne peha za popularnostjo, temveč kroti in obvladuje svoje podložnike s tako popolno močjo, da človek ne more drugače kot da ga občuduje, čeprav mu je prav za prav težko na tako ravnanje gledati s simpatijami. Če bi se mu slučajno ena od njegovih mnogih žena izneverila, ob priliki odprla arsenal, pri vratih bi slučajno zakinkala kakšna stara ženska in bi se orožje prav neopaženo vtihotapilo v vas, potem bi prišlo brez dvoma do revolucije, ki bi prav gotovo končala s smrtjo, in duh tirana iz Apemame bi se pridružil svojim prednikom v Marikiju in v Tapitueju. In vendar so te, ki jim zaupa, samo ženske in povrh so med seboj še tekmece.

Sicer je na dvoru tudi ministrstvo in štab moških: kuhar je tu, hišnik in različni superkargi: vsa hierarhija kakor je na ladjah. Spijoni, »časopisi« njegovega veličanstva« kakor smo jih nazivali, so mu prihajali poročati vsako jutro, takoj nato pa so jadrno spet izginili. Kuhar in hišnik imata opraviti srami z mizo. Superkargi, katerih dolžnost je, da za tri tunte mesečno in za neke odločitve vsak mesec štejejo kopro, le redko prihajajo v palačo, in najmanj dva med njimi sta zaposlena na drugih otokih. Edino tesar, zviti, zadovoljni stari Rubam — Ruben morda? — ki je po mojem zadnjem obisku napredoval k višji časti, za guvernerja, je tam vsak dan in ima čez glavo opravka s spremembami, razširvanji in olepšavami ter neštetiimi novimi izumi in iznajdbami njegovega veličanstva.

Od časa do časa pa se kralju zaadi tudi pri-kerno, da popoldna preživi na ta način, da opazuje Rabana pri delu in da se z njim pogovarja. Kljub vsemu pa moške ostanejo »outsiderji«; zdi se, da nihče med njimi ni oborožen, nikomur tudi ne zaupajo kakšnega ključa; še pred večernim mrakom običajno odidejo iz palače, in bremena monarhije kakor tudi monarhovo življenje ostajajo izključno le na ženskih ramenih.

To gospodinjstvo je dejansko popolnoma različno od našega, še manj pa ima ekupnega s kakršnimkoli orientalskim haremom. Tod gledamo starejšega, otročjega moža, ki pod stalno pretinjo, da bo izgubil življenje. Živi eredi med ženami najrazličnejše starosti, najrazličnejših stanov ter najrazličnejših sorodniških in osebnih odnosov — živi z materjo, s sestro, z zakonitim ženami, s priležnicami, z današnjo favoritinjo in večerajšo ljubico. Tako domuje sredi med njimi kot njihov edini gospodar, edino moško bitje, vreclec vseh časti, oblačil in slastič, edini smoter najrazličnejših upov in želja. Dvomim, če bi bilo v Evropi moči dobiti moža, ki bi bil dovolj pogumna, da bi se lotil kakšne take mojstrvine v taktu in v vladarski spretnosti. Povrh vsega kakor se sliši, Tembinoku skrajna niti ni šlo vse tako gladko in po sreči; slišal sem, da je bil nekoč neko ženo zaradi njene lahkomišelnosti — ali kaj je že bilo vzrok — lastnorčno ustrelil na krovu neke ladje. Drugo pot pa, ko je šlo za resnejši slučaj, za resnejši prestopek, je sam opravil veliko krvnika, rablja, javno izpostavil truplo ter pustil (da bi napravil svrtilo se za učinkovitost), da je to truplo segnilo in strohnelo pred vrati svoje kraljevske palače. Brez dvoma mu delo olajšuje etalno rastoče število njegovih let, kajti lažje je v tako široki in prostorni meri igrati očeta kakor soproga. Danes je prišel tako daleč, da se, vsaj pred očmi tujca, vse navidez razvija povsem gladko in lepo tkoče, in da so ženske ponosne na svojo službo, ponosne na svoj čin in ponosne na svojega zvitega, vseh mojstrijskega zapovednika.

Dobil sem celo dojem, da z možakarjem uga-

njajo nekakšen herojski kult. Priljubljeni učitelj v kakšni dekliški šoli nemara še najbolje in najtočnejše ilustrira ter ponazarja Tembinokovo vlogo. Toda učitelj ne je, ne spi, ne stanuje in ne pere svojega umazanega perila eredi med oboževalkami; od časa do časa jim uide, ima svojo sobo ter živi samostojno življenje, da ima celo, kadar mu ne ostane nič drugega, popolnoma svoje počitnice. Nesrečni Tembinok pa je na pozornici nepretrgoma, in neprestano živi v napetosti.

Med vsem svojim obiskovanjem in odhajanjem ga nisem nikdar videl eurovega in nikdar nisem slišal, da bi bil na kakršenkoli način izrazil svojo ne-všečnost ali nezadovoljstvo. Izrazita, nekoliko te-žaška dobrohotnost — dobrohotnost človeka, ki si je v svesti poslušnosti — ga je označevala pri vsem njegovem počenjanju — tako, da sem se moral od časa do časa spomniti Samuela Richardsons in njegovega kroga žen-oboževalk. Sproge so svoje mnenje tudi izpovedovale povsem jasno in razločno — prav kakor žene pri nas doma — ali pa, recimo rajši, kakor slepo obožavajoče, pa kljub vsemu vse časti vredne tete. V celam sem mnenja, da svoj ha-rem obvladuje bolj z zvijačo kakor s silo. Kdor za-stopa kakšno drugo etališče (ne da bi bil utegnil najti za opazovanje take možnosti in prilike, kakršne sem imel jaz na razpolago), verjetno ne more opaziti razlike in nujnega razlikovanja (razlikovanja po činih in po položaju) med »moje Pamile« in navadnim ženskim spremstvom, pericami in prostitutkami.

Važno vlogo igra običajna večerna partija kart, ki prihaja na vrsto ko prinesejo na teraso svetilke, in ko, jaz in moja »Pamile« igrayo ure in ure dolgo za tobak Za Tembinoka je vsekakor nadvse značilno, da se mu je zdelo neobhodno potrebno, iznati nov način igranja; in prav nič manj ni značilno go-tovo to, da »njegova Pamile« prisega na to njegovo »pograntacijo« in smešno iznajdbo. Ta njegova iz-najdba temelji na pokerju, igrayo jo z aduti iz večjih kupčkov kart ter je prav zares naravnost neverjetno dolgočasna.